

Russland må konsulteres før krigsminneflytting

MÅLSELV: Kulturdepartementet er klar i sin tale til Målselv kommune. De får ikke flytte krigsminnesmerkene før Russland er konsultert.

MINNESMERKER

Malin Cerense Straumsnes
malin@nye-troms.no

Nye Troms har tidligere skrevet om Målselv kommune sitt ønske om å flytte minnesteinen over Sovjetiske krigsfanger som tidligere sto på Rustahøgda til Andselv sentrum. I tillegg ønsker de å flytte tre minnesteiner i Øverbygd til Øverbygd sentrum. Ett av disse er et minnesmerke over sovjetiske soldater som mista livet under andre verdenskrig. Forslagene har ligget ute på høring, og fristen for å gi innspill er gått ut. Ifølge kulturkonsulent Marit Fossen i Målselv kommune, har de stort sett fått innspill som stiller seg positive til forslagene. Det er kun Kulturdepartementet og Fylkesmannen i Troms og Finnmark som har innsigelser til flyttinga av de to krigsminnesmerkene.

– Det ble gjort en avtale mellom Sovjet og Norge i 1954, da gravene ble gravd opp og flytta til Tjøtta (i Nordland, journ.anm.), om plasseringa av steinene. Derfor må Norge sjekke med Russland hva vi kan gjøre i forhold til flytting, sier Fossen.

– Forbudt

Kulturdepartementets krigsgravtjeneste gjør kommunen oppmerksom på at utforminga og plasseringa av blant annet minnesmerket på Haraldshau-

MÅ VENTE: Kulturkonsulent Marit Fossen må vente til Kulturdepartementet har snakka med Russland før Målselv kommune eventuelt kan flytte de to krigsminnesmerkene. ARKIVFOTO: MORTEN KASBERGSEN

gen i Øverbygd ble vedtatt i den norsk-sovjetiske krigsgravkomisjonen i 1954. De avslutter innspillet sitt med å understreke at flytting eller andre større inngrep som involverer begge krigsminnesmerkene ikke må skje uten at søknad er sendt til departementet.

«Før departementet treffer vedtak i saken vil vi konsultere berørte lands myndigheter», skriver de.

Ifølge Fylkesmannen i Troms og Finnmark er det forbudt å

flytte krigsminnesmerker etter gravferdsloven. De viser til at krigsgraver fra første og andre verdenskrig skal være freda uten tidsbegrensning, holdes i hevd og forvaltes med verdighet. Fylkesmannen har imidlertid sendt høringsdokumentet til Nord-Hålogaland bispedømmeråd som påpeker at det ikke ser ut til at minnesmerkene står på en gravplass som er i bruk i dag, og at det heller ikke er ønske om å flytte dem til en gravplass. Marit Fossen forklarer at kommunen ven-

ter til kulturdepartementet har fått avklaring fra Russland før de gjør noe ytterligere med krigsminnesmerkene. Det må også avklares hvorvidt fylkesmannen har tolka gravferdsloven og tilknytninga til minnesmerkene riktig.

– Vi setter de to steinene på vent, så skal vi ha et møte neste uke der vi skal se på hvordan vi gjør det videre med de andre, sier Fossen.

De andre to minnesmerkene er over Øverbygds første innbygger,

Tomas Tomassen, og over personer som rydda den første veien til Øverbygd gjennom Solbergkleiva.

Infotavler

Det er mye som må avklares før minnesmerkene kan flyttes. Blant annet må grunneierne samtykke og plansjefen og kultursjefen gi sin godkjenning. Samtidig som alt det praktiske skal ordnes, er historielaget i full gang med å samle inn informasjon om historia rundt de ulike minnesmerkene.

– Alle innspillene vi har fått er positive til å flytte steinene mer sentralt og mer synlig. Men det er også poengtert at det må informeres ordentlig i form av informasjonstavler og kanskje henvisning til nettsted. Det er noe vi skal etterstrebe, sier Fossen.

Hun forteller at da tyskerne innså at de tapte krigen, ødela de mange av fangenes fangekort. De som ikke ble ødelagte, ble etter hvert sendt tilbake til hjemlandene. Russland har lagt disse fangekortene ut på nett, og nå jobber Universitetet i Tromsø med å innhente informasjon fra fangekortene.

– Der står det dødsårsak og hvor de har dødd. De finner ut av identiteten til de faktiske folkene. Det jobbes med å finne sann informasjon om de folkene som har vært her, og vi håper at denne informasjonen vil bli tilgjengelig der steinene står, sier Fossen.

Det er for tidlig å si om alle de fire minnesmerkene kan bli flytta til sin nye plasser i år. Minnesteinene over Øverbygds første innbygger og Øverbygds første veibyggere kan sannsynligvis bli flytta før det er gjort ei avklaring rundt de to krigsminnesteinene.

– Vi må snakke med plansjef og kultursjef om man kan ta de to steinene i sommer, men her er det snakk om økonomi, sier Fossen.